

ตะนาคาของชาวพม่า

Myint Thandar Thein¹

ตะนาคา เป็นไม้หอมชนิดหนึ่ง ใช้เป็นเครื่องสำอาง ประทับผิวซึ่งเป็นที่นิยมชมชอบของสตรีชาวพม่า ที่ใช้ใน ชีวิตประจำวันสม่ำเสมอ สาวชาวพม่าเชื่อว่า การทาตะนาคา ทุกวันจะทำให้ผิวพรรณเนียนนุ่มและสวยงามมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ชวนมองและดูน่ารักด้วย การทาตะนาคา ทั้งตัวจะทำให้ทั้งผู้ทาและ ผู้อยู่ใกล้ได้กลิ่นหอมของตะนาคา ไปด้วย กลิ่นหอมอ่อนๆ ของตะนาคาจะทำให้รู้สึกชื่นใจ อีก ทั้งตะนาคายังมีสรรพคุณในการปรับความร้อนให้เป็นความ เย็นได้ จึงพบว่าในประเทศพม่าและประเทศอินเดียใช้ ตะนาคาเป็นยาสมุนไพรด้วย

ในสังคมพม่า เมื่อหนุ่ม ๆ เห็นสาวพม่าที่ทาตะนาคา บนหน้ามาก ๆ และหนา ๆ จะชอบล้อว่า ตะนาคาแบจายั๊ก โห่เก่านั้เมเด งาเนะไจ้กั ความหมายคือ “ผู้หญิงคนนั้นเป็น แฟนของตัวเอง” อย่างไรก็ตาม ตะนาคากับสาวพม่าจะอยู่ คู่กันตลอดมา ไม่แยกจากกันเลย

เวลาปลูกข้าวสาวพม่าทาตะนาคาป้องกัน

ประวัติและความเชื่อเกี่ยวกับตะนาคา

ผู้เชี่ยวชาญตั้งสมมติฐานกันว่า ประเพณีเกี่ยวกับการทา ตะนาคานั้นได้มีมากกว่า 2,400 ปีมาแล้ว และนักประวัติศาสตร์ ชาวพม่าก็เชื่อว่า การทาตะนาคานั้นมีมาตั้งแต่สมัยของพระ มเหสีพระองค์หนึ่งที่มิพระนามว่า เบ้ตะโน ในยุค ตะเย้ตะหย่า ซึ่งผู้หญิงชาวพม่าขณะนั้นนิยมทาตะนาคากันมาก การทา

เด็กหญิงพม่าชอบทาตะนาคา

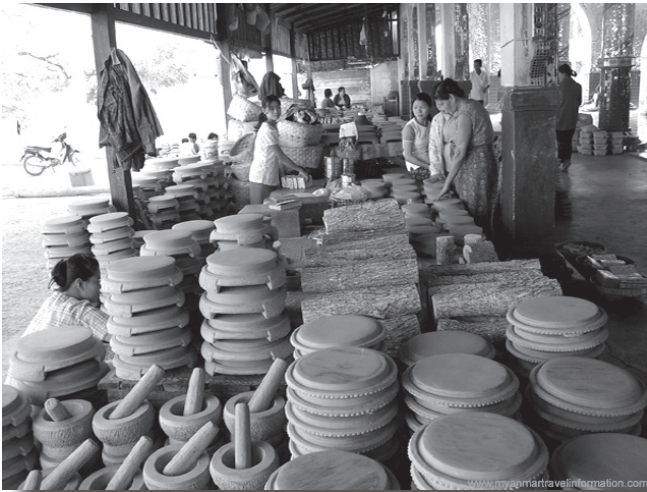
ตะนาคายังเป็นที่นิยมใช้ในหมู่ผู้ชายด้วย ดังที่ อุโบติง นักเขียนชาวเมืองสะกายน์ผู้หนึ่ง กล่าวถึงตำราโบราณพม่าที่ บันทึกไว้ว่า ในสมัยที่เมืองด่าปะเวคีรุ่งเรืองมากนั้น นอกจาก ผู้หญิงแล้ว ผู้ชายก็นิยมใช้ตะนาคาด้วยเช่นกัน

ชาวเมืองปะคาน มีตำนานกล่าวถึงตะนาคาว่า ขณะที่ พระเจ้าอะเลอันชีตุ เสด็จพระราชดำเนินไปถึงภูเขาเต้านั้น ซึ่งอยู่ใกล้กับภูเขาชินมะในเมืองปะคูกูและอยู่ทางทิศตะวันตก ของเมืองปะคานจิ ภูเขาชินมะอยู่ไกลจากเมืองปะคานจิ ประมาณ 2 ไมล์ กล่องใส่น้ำตะนาคาของพระมเหสีของ พระเจ้าอะเลอันชีตุคว่ำ ทำให้น้ำตะนาคานั้นตกลงบนพื้นดิน กลิ่นหอมของตะนาคาก็ฟุ้งกระจายไปทั่ว ต่อมาก็มีต้น ตะนาคาออกขึ้นมาในบริเวณนั้น ตั้งแต่นั้นมาก็มีความเชื่อว่า ตะนาคาที่มาจากภูเขาเต้านั้นและภูเขาชินมะเป็นตะนาคา ที่มีกลิ่นหอมมากกว่าตะนาคาจากที่อื่น

การขึ้นชอบทาตะนาคาของหญิงสาวในประเทศพม่า นั้นมีมานานหลายปีแล้ว ทั้งในสมัยหงสาวดี และสมัยอังวะ ซึ่งมีหลักฐานแสดงไว้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในสมัยของ พระเจ้าปะยิ่นหนาวัน หรือที่คนไทยรู้จักกันในนามของ พระเจ้าบุเรงนอง พระมหากษัตริย์แห่งเมืองหงสาวดีหรือ พระโคกษัตริย์พระองค์นี้มีพระราชธิดาที่มีพระสิริโฉมงดงาม พระนามว่า ราชะดาตุกะละยา พระราชธิดามีเจ้ากัปยิ่นที่รัก

¹ ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษ สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร

และหวงแหนมาก (เจ้ากัปปินเป็นแผ่นหินที่ทำจากหินคุณภาพดี ใช้สำหรับฝนท่อนตะนาคา มีรูปแบบและขนาดที่หลากหลาย) วันหนึ่งได้ทรงนำเจ้ากัปปินนั้นไปถวายที่พระเจดีย์เขมอดอ (ปัจจุบันนี้พระเจดีย์เขมอดอตั้งอยู่ที่เมืองพะโค) การที่พระราชธิดาทรงถวายเจ้ากัปปินแก่พระเจดีย์อันเป็นที่เคารพของคนทั่วไปนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงเห็นความสำคัญของการทาตะนาคาแล้ว ยังแสดงถึงความสำคัญของเจ้ากัปปินที่มีต่อพระองค์เพราะโดยทั่วไปแล้ว สิ่งของที่นำมาถวายพระเจดีย์มักจะเป็นของมีค่าและสำคัญเท่านั้น

ร้านขายเจ้ากัปปินและตะนาคา

เจ้ากัปปินและตะนาคา

นักเขียนชาวพม่าผู้หนึ่งชื่อ เตาน์ตวินจิอุเจ้า ได้แต่งกลอนเกี่ยวกับตะนาคาจากเมืองเตาน์ตวินจิ นักเขียนอีกผู้หนึ่งชื่อ นันต้อชะสะยาตังก็ได้แต่งบทเพลงชื่อ ตะนาคาขอโบ

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ขับร้องโดย มัณฑะลามิง จากนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เสร็จสิ้น นักร้องอีกผู้หนึ่งคือ โกอันจิ ก็ได้นำเอาเพลงนี้มาร้องอีกครั้ง แสดงให้เห็นว่า เพลง ตะนาคาขอโบ นั้น เป็นเพลงที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก เพลงหนึ่ง ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนหนึ่งของเนื้อเพลง ตะนาคาขอโบ

ขอโบ ตะนาคาขง-มะยา หยันก่ง เลมโพะ หยุ
แบโหล อะตา แมแม หว่าหว่า แญะกัญญะกัญญะ
ปะสุ่นเตาน์ จีหมิงไต้ไน์ ตู้นะ มะณฑะเล เมี่ยวค่อตู
ขอโบ ตะนาคา เลมหยัน-พียง เซนเซนน์ญะกัญญะ

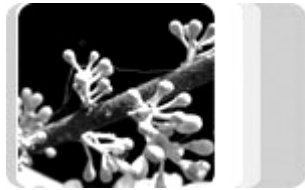
ความหมายของเนื้อเพลงตอนนี้คือเมื่อเอาตะนาคาขอโบไปทาที่เมืองย่างกุ้ง แม้ว่าคนที่มีความดีอย่างไร ถ้าทาตะนาคาขอโบแล้วจะมีผิวสีเหลือง ขาว และเนียน ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงที่อยู่ในอำเภอปะสุ่นเตาน์ อำเภอจีหมิงไต้ไน์ (ในเมืองย่างกุ้ง) หรือผู้หญิงที่อยู่ในเมืองมัณฑะเลย์ถ้าทาตะนาคาขอโบแล้วก็จะมีความดีเหลือง ขาว และเนียน เช่นกัน การทาตะนาคาขอโบจะช่วยทำให้คนที่มีความดีหรือมีความดีกลายเป็นคนที่มีผิวสีเหลือง ขาว และเนียน ขึ้นมาได้

ตั้งแต่สมัยพุทธามมีการจัดงานประเพณีเกี่ยวกับตะนาคาขึ้น โดยเมื่อครั้งที่มกุฎราชกุมารองค์นั้น มีการจัดงานประเพณีตะนาคาอย่างยิ่งใหญ่ในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี จะจัดงานประเพณีตะนาคา ที่เรียกว่า มีโพงหลู่ปะแว เนื่องจากในช่วงเดือนกุมภาพันธ์อากาศหนาวมากเวลานั้นชาวพม่าจะเอาท่อนตะนาคาไปกองไว้ที่หน้าพระเจดีย์แล้วจุดไฟที่กองตะนาคาเพื่อบูชาพระเจดีย์ นอกจากไม้ตะนาคาแล้วชาวพม่าจะเอาไม้จันทน์หอมจันทน์แดงและจันทน์ขาวมาใช้เพื่อบูชาพระเจดีย์ด้วย

สมัยก่อนบริเวณ อะหลู่เตตะ ซึ่งเป็นพื้นที่ในภาคกลางของประเทศพม่า มีอากาศแห้งแล้ง และมีป่าต้นตะนาคาจำนวนมากเมื่อใกล้ถึงเวลาที่จัดงานประเพณีตะนาคานี้ ชาวพม่าจะเข้าไปในป่าแล้วไปตัดต้นตะนาคาอย่างสนุกสนานเพื่อนำมาบูชาพระเจดีย์ แต่สมัยนี้ต้นตะนาคาหายากมาก ปัจจุบันงานประเพณีตะนาคาจึงใกล้จะสูญหายไป คงมีการทำบ้าง แต่ไม่มากนัก

ต้นและใบตะนาคา

ดอกตะนาคา

ดอกตะนาคา

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับต้นตะนาคา

กล่าวในแง่พฤกษศาสตร์ มีข้อมูลเกี่ยวกับต้นตะนาคา ดังต่อไปนี้

ถิ่นกำเนิดของต้นตะนาคา

ต้นตะนาคามีถิ่นกำเนิดอยู่ในบริเวณเอเชียอาคเนย์ กระจายอยู่ในภาคตะวันตกและภาคใต้ของประเทศอินเดีย จังหวัดปันจัต ทิสตะวันตกเฉียงเหนือของเทือกเขาหิมาพานต์ ตามแนวเทือกเขาภูมะฮัน พื้นที่ระหว่างลุ่มน้ำซัดตะและกั และบริเวณศิริการะวา ในจังหวัดปีฮาจังหวัดปะโฮ จังหวัด อาตัน รวมทั้งที่เมืองเชียงใหม่ ในประเทศไทย และในพื้นที่ ที่มีอากาศแห้งแล้งของประเทศพม่า

ชนิดของต้นตะนาคา

ในประเทศไทยมีต้นตะนาคาสองพันธุ์คือ ตะนาคาชิด หรือ โกงตะนาคา และ ตะนาคามะโยน หรือ ดิหาราชา หรือ อะหญ่าตะนาคา ตะนาคาทั้งสองชนิดนี้ มีทั้งต้นตะนาคา ตัวผู้และต้นตะนาคาตัวเมีย ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ ต้นตะนาคาตัวผู้ไม่หอมเท่ากับต้นตะนาคาตัวเมีย และเมื่อ ทาผิวจะไม่ค่อยเนียนส่วนใหญ่ต้นตะนาคาตัวผู้ไม่ออกดอก และผลนอกจากนี้ตะนาคาตัวผู้ยังไม่สามารถแพร่พันธุ์ได้

ต้นตะนาคาชิดเป็นต้นใหญ่เนื้อไม้ของต้นตะนาคาชิด จะมีสีชาวมสึเหลืองอ่อน ๆ บางทีจะมีสีเหลืองเข้ม ๆ เนื้อ ไม้ของต้นตะนาคาชิดไม่มีแก่นและแข็งแรงมากเมื่อเจริญ เต็มที่ จะมีลำต้นกว้าง 7 ฟุต สูงประมาณ 60 ฟุต และคาดว่า ต้นตะนาคาชิดนี้จะมีอายุได้ถึง 200 ปี ราก ลำต้น ก้าน ใบ ผล

ดอกและเปลือกของต้นตะนาคาชิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งสิ้น ลำต้นและก้านของต้นตะนาคาชิด จะมีหนามจนถึงอายุ ประมาณ 7 ปี จากนั้นหนามที่ลำต้นจะหายไปเหลือแต่บริเวณก้าน เท่านั้น ถ้าปลูกในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประมาณ 4 ปี ต้นตะนาคาชิดก็จะออกดอกและผล แต่ถ้าดินไม่อุดมสมบูรณ์ก็ มักจะออกดอกและผลเมื่อมีอายุประมาณ 10 ปี

ส่วน ตะนาคามะโยน หรือ ดิหาราชา หรือตะนาคา อะหญ่านั้น มักขึ้นอยู่ตามแนวคลองที่คดเคี้ยวและตาม แนวป่าในหลายเมือง ได้แก่ จังหวัดบะมอ เมืองตะเกาน์ เมือง จาญุด เมืองตะเป๊ะกัจจัน บริเวณอะหญ่าดิหาระตอ เมืองเต่านัง หรือที่คนไทยรู้จักในชื่อ ทองอุ เมืองปิงมะนา เมืองตัดโกง เมืองยินหม่าปิ่น เมืองลอยก่อ เมืองชม-มะลิน เมืองมอไล่ก์ เมืองกอลิน เมืองวังไต่ เมืองกะด่า เมืองบะมอ เมืองมยิดจันนา เมืองติบอ เมืองลาโซ เมืองซังอิง เมืองหน่วนโน้ เมืองโกง เซาน์ เมืองเม-มโยและอำเภอเกาะกะริด ตะนาคาเหล่านี้มี ขนาดใหญ่ผิวของเปลือกตะนาคาจะมีสีขาวและน้ำตาลอ่อนๆ ต้นตะนาคาที่มีอายุมากแล้ว เปลือกจะมีสีดำ ผู้หญิงที่อยู่ใน ชนบทชอบใช้ตะนาคาชนิดนี้ เพราะว่ารากถูก

ดอกตะนาคา

ต้นตะนาคาจะออกดอกในเดือนเมษายนและเดือน พฤษภาคม ดอกตะนาคามีขนาดประมาณ 0.2 นิ้ว ถึง 0.3 นิ้ว ลักษณะของดอกตะนาคาจะเหมือนกับดอกตะระพี หรือที่ ชาวไทยเรียกว่าดอกสารภี มีสีเหลืองอมขาวและมีกลิ่นหอม ในฤดูที่ดอกตะนาคาบาน บนต้นตะนาคาจะมีดอกตะนาคา บานสะพรั่งอยู่เต็มต้นแลดูสวยงามมาก

กลิ่นดอกตะนาคาเป็นกลิ่นหอมอ่อน ๆ กระจายไปทั่วที่แม่น้ำหอมชั้นดีที่สุดจากยุโรปก็ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ เพราะว่าผู้ที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับกลิ่นหอมอ่อน ๆ ของดอกตะนาคาจะมีความรู้สึกว่ายากดมกลิ่นหอมนั้นอีก โดยเฉพาะผู้หญิงสาวชาวพม่าที่นอกจากจะชอบทาตะนาคามากแล้วยังนิยมเอาดอก ตะนาคามาแช่ที่ผมด้วย

ผลและเมล็ดตะนาคา

ในช่วงปลายเดือนเมษายน ต้นตะนาคาจะเริ่มออกผล ผลตะนาคาที่แก่ได้ที่มีสีเขียวอ่อน มีขนาดประมาณ 0.2 นิ้ว ถึง 0.4 นิ้ว และเมื่อสุกเต็มที่มีสีเหลืองอ่อน ๆ บางทีเปลือกของผลตะนาคาจะมีสีบานเย็นและมีลายด้วย เนื้อของผลตะนาคามีสีเหลืองอ่อนเช่นเดียวกัน มีรสชาติเปรี้ยวและขม ต้นตะนาคาจะออกผลเป็นพวงเหมือนกับมะเขือพวง ในผลตะนาคาหนึ่งลูก มีเมล็ดสีเหลืองอ่อน ๆ สามเมล็ด ราวเดือนสิงหาคมและเดือนกันยายนเป็นช่วงเวลาที่ผลตะนาคาสุกเต็มที่ ซึ่งจะเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ต่อไปได้

เมื่อเก็บผลตะนาคาสุกมาแล้ว ถ้านำมาเพาะได้ภายในหนึ่งวันจะได้ต้นตะนาคาที่แข็งแรงและดีที่สุด แต่หากเก็บไว้นานจนเปลือกของผลตะนาคาแห้งไปแล้ว ต้นตะนาคาจะไม่ออกผลตะนาคาที่เก็บจากต้นมาแล้วจะเก็บไว้ได้ประมาณ 20 วันเท่านั้น

ใบตะนาคา

ใบตะนาคามีลักษณะเหมือนหนังและค่อนข้างแข็ง มีสีเขียวเข้ม ใบตะนาคาสดและใบตะนาคามะโยนหรือใบตะนาคาติหาราหรือใบตะนาคาอะหญ่าจะมีลักษณะคล้ายกัน แต่ใบตะนาคาติหาราจะนุ่ม บางไม่แข็งและมีขนาดใบใหญ่กว่าใบตะนาคาพันธุ์อื่นนิดหน่อย ส่วนใบของตะนาคาสดนั้นจะหนา

รากตะนาคา

ต้นตะนาคามักจะขึ้นในพื้นที่ที่มีอากาศแห้งแล้ง รากของต้นตะนาคาจะยาวมาก และจะแพร่ไปข้าง ๆ ด้วย โดยปกติรากตะนาคาจะมีสีเหมือนกับลำต้นและจะมีเปลือกแต่เนื่องจากรากของต้นตะนาคานั้นอยู่ใต้ดินจึงมีสีเหลืองเข้มกว่าลำต้น บางทีจะได้พบรากตะนาคาที่มีสีเหลืองอ่อน ๆ ในบริเวณที่มีการตัดต้นตะนาคาหมดแล้ว จะมีผู้ขุดเอารากตะนาคาไปขาย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นตะนาคาสูญพันธุ์ไปอย่างรวดเร็ว การนำเอาลำต้นและก้านของตะนาคามาฝนเพื่อทาทาหน้าและลำตัวจะดีกว่าใช้รากแต่ก็มีความ

เชื่อว่าการใช้รากของตะนาคาเป็นยาสมุนไพรจะมีคุณภาพดีกว่าเปลือกตะนาคา

ลำต้นตะนาคา

ตะนาคาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันคือส่วนที่เป็นลำต้นและกิ่งของต้นตะนาคา ลำต้นของตะนาคามะโยนมีขนาดใหญ่และสูงกว่าลำต้นของตะนาคาสด แต่ปัจจุบันนี้ ต้นตะนาคามะโยนที่มีขนาดใหญ่ถูกตัดไปขายเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้นตะนาคามะโยนที่มีขนาดใหญ่ไม่ค่อยมีแล้วคงเหลืออยู่บ้างในพื้นที่ห่างไกลและในป่าลึกเท่านั้น ต้นตะนาคามะโยนที่มีขนาดใหญ่จึงหาได้ยากมาก ต้นตะนาคามะโยนตัวเมียจะมีสีเหลืองอ่อน ๆ ส่วนต้นตะนาคามะโยนตัวผู้จะมีสีขาว เนื้อไม้ของต้นตะนาคามะโยนอ่อนกว่าเนื้อไม้ของต้น ตะนาคาสด

เปลือกของต้นตะนาคา

สตรีพม่าจะนำท่อนไม้ตะนาคาสดมาวางบน“เจ้าปอิน” คือแผ่นหินสำหรับฝนท่อนตะนาคา ใส่ น้ำเล็กน้อยแล้วค่อย ๆ ฝนไปเรื่อย ๆ ก็จะได้น้ำตะนาคามาทาใบหน้าและผิวกาย เปลือกของต้นตะนาคามีหลายชนิด เช่น ชนิดที่หนาหรือบาง กระชับหรือฟู และเปลือกไม้ที่แข็งหรืออ่อน เปลือกตะนาคาเหล่านั้นจะมีสีแตกต่างกันไปตามพื้นที่ที่ต้นตะนาคาขึ้น ผิวของเปลือกตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศแห้งแล้ง เช่น ต้นตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่เป็นดินกรวด พื้นที่ที่มีหินศิลาแลง หรือพื้นที่ที่มีหินที่เย็น ผิวของเปลือกตะนาคาเหล่านั้นจะแข็งและบาง ใช้ได้นาน ๆ แต่ผิวของเปลือกตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศชื้นจะอ่อนและฟู เปลือกไม้จะหนา แต่ใช้ได้ไม่นาน เมื่อนำมาฝนก็จะหมดเร็ว

ผิวของเปลือกตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่อากาศแห้งแล้ง เช่น พื้นที่ดินธรรมดา ดินโคลนทรายและดินทราย จะอยู่ในระดับกลาง คือไม่หนาไม่บาง ไม่กระชับไม่ฟู ไม่แข็งและไม่อ่อน สีของผิวเปลือกตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีดินสีแดง และหินศิลาแลงจะมีสีเหลืองอมสีแดง แต่สีของเปลือกไม้ที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีดินสีเหลืองจะมีสีเหลืองเข้ม ถ้าขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีดินสีน้ำตาล ผิวเปลือกไม้ก็จะมีสีน้ำตาลเข้มและสีเหลืองอมขาว ถ้าขึ้นอยู่ในพื้นดินสีดำ สีน้ำเงิน ผิวเปลือกไม้ก็จะมีสีน้ำตาลอ่อน ๆ อดดำ

ผิวเปลือกตะนาคาที่คนนิยมที่สุดคือสีแดงอมเหลือง รองลงมาคือสีน้ำตาลอมเหลือง ผิวเปลือกไม้ของต้นตะนาคาตัวผู้และต้นตะนาคาตัวเมียจะไม่แตกต่างกัน แต่ข้อแตกต่างอยู่ที่กลิ่นหอมและความเนียน

การแยกระดับตามคุณภาพของตะนาคา

ด้วยเหตุที่ชนิดและคุณภาพของตะนาคามีหลากหลายดังกล่าว อาจจัดระดับคุณภาพตามความนิยมของผู้ใช้ตะนาคา ดังนี้

ตะนาคาอันดับหนึ่ง

ปัจจุบันนี้ผู้แยกตะนาคาหลายชนิดให้มีคุณภาพระดับดีเลิศ กล่าวคือ ตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่จีนมะเต๋านี้ เต๋านี้หนึ่งเต๋านี้ บริเวณอำเภอแปร อำเภออะยาต้อ อำเภอสะกายน์ บริเวณหมู่บ้านซาเยียวตามแนวเทือกเขาสะกายน์และเทือกเขามิงวิน นั้นได้รับการจัดให้เป็นตะนาคาที่มีคุณภาพดีที่สุดเมื่อฝนแล้วจะได้ตะนาคาสีขาวและสีเหลืองเข้ม มีกลิ่นหอม และเนียนกว่าตะนาคาชนิดอื่น ๆ ผิวของเปลือกตะนาคาเหล่านี้จะมีสีน้ำตาลอมเหลืองและสีด้าอมเหลือง

ตะนาคาอันดับสอง

ตะนาคากลุ่มนี้ขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่มีเนินต่ำมีหินมากและขึ้นอยู่ในพื้นที่ราบในป่าแห้งแล้ง ซึ่งอยู่ในจังหวัดชเวโบ รวมทั้งขึ้นอยู่ในอำเภอมิทีลา อำเภอมะไฮน์ อำเภอปะยอบะเวตามแนวเทือกเขามิงวินอำเภอเต๋าน์ตวินจี อำเภอตะแยะก้อ อำเภออะแทะก้อมิงละ อำเภอลาโซ อำเภอติบอ และบริเวณเจ้ากัมเม เมื่อนำตะนาคาเหล่านี้มาฝนทาหน้าและตัวก็จะมีกลิ่นหอม และมีสีเหลืองนวล ผิวของเปลือกตะนาคามีสีน้ำตาลอมเหลือง

ตะนาคาอันดับสาม

ตะนาคาชนิดนี้ขึ้นอยู่ในบริเวณภูเขาเมิงโกง ที่อยู่ในอำเภอนาวาโทจี จังหวัดมยิ่นช้น บริเวณภูเขาเมยิ่นชายน อำเภอเต๋าน์คำ อำเภออะยาต้อ อำเภอโมง-ยว อำเภอปะคูก อำเภอคำลี บริเวณอำเภออินมาปิ่น สตรีพมาชอบใช้ตะนาคาเหล่านี้มากเช่นกัน เมื่อฝนแล้วได้น้ำตะนาคาที่มีสีเหลืองอ่อน ๆ และไม่เนียนมากนัก และมีกลิ่นหอม เมื่อแห้งแล้วส่วนใหญ่จะมีสีขาวหรือบางครั้งก็จะมีสีเหลืองอ่อน

ตะนาคาขาน

ตะนาคาขานคือต้นตะนาคาที่ขึ้นอยู่ในรัฐขานหรือที่ชาวไทยเรียกว่ารัฐขาน เป็นพันธุ์เดียวกับกับ ตะนาคาชนิดตะนาคาขานจะให้น้ำตะนาคาที่เหนียวมีสีเหลือง ไม่มีกลิ่นหอม ผู้หญิงที่มีผิวคล้ำชอบใช้ตะนาคาขาน ตะนาคาขานขึ้นในพื้นที่อำเภอติบอ และอำเภอลาโซ ซึ่งอยู่ในรัฐขาน

ตะนาคาที่ใช้ในพระราชวังชเวโบ

ท่อนตะนาคา

เจ้ากัมปยีน

ในสมัย พระเจ้าอะเลอันมิงตะยาอูเออันเซยะ มีสถานที่แห่งหนึ่งชื่อว่า เตงกะต้อ ซึ่งอยู่ในอำเภอจิงอู จังหวัดชเวโบ ปัจจุบันเรียกว่าหมู่บ้านกะบะแวก มีหลักฐานว่าในสมัยนี้มีตะนาคาที่มีคุณภาพดีที่สุดใช้ในราชสำนักชเวโบ ที่มาจากพื้นที่ที่เรียกว่าเตงกะต้อ บริเวณใกล้กับหมู่บ้านกะบะแวก และหมู่บ้านโกัดเตะก้อ ซึ่งมีภูเขาชื่อ นวาเซเป็นบริเวณที่มีต้นตะนาคาขึ้นอยู่จำนวนมาก ผิวเปลือกไม้ของตะนาคาจากที่นี่จะมีสีแดงอมเหลืองมีกลิ่นหอมมาก และสมัยโกงเป๋าน ผู้ใหญ่บ้านของเตงกะต้อได้นำตะนาคาชนิดนี้ไปถวายในพระราชวังเป็นประจำ ปัจจุบันตะนาคาชนิดนี้หายากมาก

เครื่องบดตะนาคา

เมืองย่างกุ้ง เมืองมณฑลชเวโบและเมืองโมงยวามีเครื่องบดตะนาคาที่ใช้ไฟฟ้าผลิต ตะนาคาเป็นก้อนและแป้งบรรจุในภาชนะที่สวยามแล้วขายในท้องตลาดกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังสะดวกต่อการพกพาไปในที่ต่าง ๆ เป็นที่ถูกใจทั้งชาวพม่าและชาวต่างชาติ

ผงดตะนาคา

กระปุกใส่ตะนาคา

ก้อนตะนาคา

การใช้ตะนาคา

นอกจากการนำตะนาคามาใช้ทาใบหน้าและผิวพรรณ ดังกล่าวแล้วยังมีการใช้ตะนาคาในลักษณะอื่นๆ ดังนี้

การใช้ไม้ตะนาคา

ชาวพม่านิยมใช้ไม้ของต้นตะนาคามาก เพราะเนื้อไม้ตะนาคามีลวดลายสวยงามอย่างยิ่ง จึงมีการนำไม้ตะนาคามาทำเป็นกลองสุบยา หวี ลูกประคำ ทับพีและหีบ รวมทั้งใช้ในเครื่องใช้ไม้สอยเบ็ดเตล็ด เช่น ค้ามจับทรายาง เป็นต้น ซึ่งเมื่อทาสีครั้งที่ผิวไม้จะได้สีที่สวยงามมาก นอกจากนี้ ไม้ตะนาคายังใช้ทำเป็นเปลวเกวียน สากค่าน้ำมัน สากตำข้าว และไม้เท้า หรือเอามาแกะสลักได้อีกด้วย

ตะนาคาในฐานะที่เป็นยาสมุนไพร

ชาวพม่ายังนิยมใช้ตะนาคาเป็นยาสมุนไพรกันมาก เพราะเชื่อกันว่าธาตุร้อนในตะนาคาและรสชาติขม จะช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของโลหิตได้ หากเป็นบาดแผล เป็นหนองอักเสบ ก็ใช้ตะนาคาเป็นยาสมุนไพรรักษาได้ รวมทั้งรักษาไข้หวัดและโรคไข้ทรพิษได้ด้วย

ด้วยเหตุนี้ยาสมุนไพรพม่าส่วนใหญ่จะมีตะนาคาเป็นส่วนผสมด้วย เช่น ยาระบายยาขับเหงื่อ ยาแก้ปวดท้องและยารักษาโรคหัวใจ สำหรับผู้หญิงที่เป็นไข้ทับทิม ถ้านำรากตะนาคาและขมิ้นมาฝนทาทั้งตัว จะมีอาการเลือดฝาดดี ส่วนผู้ชายที่เป็นโรคคุดา (คือโรคที่มีอาการปวดเมื่อยข้อ

มักเกิดกับผู้ชายเท่านั้น) ให้เอารากตะนาคาฝนผสมเกลือทาทั่วตัว จะช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อยได้เล็ก ๆ ที่มีอาการเสมหะจุกแน่น ต้องใช้คัมน์น้ำรากตะนาคาผสมกับน้ำใบพลู จะช่วยให้หายจากอาการจุกแน่นได้ในตำรายาสมุนไพรพม่าได้เขียนเกี่ยวกับความสำคัญของรากตะนาคาไว้มากมาย

ผลตะนาคามีรสชาติเปรี้ยวและขม ชาวพม่าใช้ผลตะนาคาเป็นยาแก้พิษ ยาบำรุง ยาที่ทำให้ลดแร่ธาตุเปรี้ยวที่อยู่ในลำไส้ยาป้องกันโรคไข้ทรพิษ ไข้หวัดที่รุนแรงและโรคภัยอื่น ๆ ก็สามารถกินผลตะนาคาเพื่อบรรเทาได้

นอกจากนี้ ชาวพม่ายังใช้ใบตะนาคาเป็นยารักษาโรคลมชัก (โรคลมบ้าหมู) โดยคัมน์น้ำคัมน์ใบตะนาคา น้ำคัมน์ใบตะนาคาหากนำไปให้ผู้ป่วยโรคเรื้อนอาบเมื่อเหงื่อออกก็จะมีเลือดที่สะอาด ผู้ป่วยโรคไข้มาลาเรีย คัมน์น้ำคัมน์ใบตะนาคาใส่เกลือก็จะหายจากโรคมมาลาเรียได้และถ้ามีแผลพุพองเอาใบตะนาคามาบดใส่แผลหนองจะหายทำให้แผลหายเร็วขึ้น

จะเห็นได้ว่านอกจากตะนาคาจะมีความสำคัญต่อชาวพม่าในฐานะเป็นเครื่องสำอางที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแล้ว ตะนาคายังมีความผูกพันกับชีวิตของชาวพม่าในลักษณะอื่น ๆ อีกด้วย ที่สำคัญคือการใช้ประโยชน์จากไม้เป็นเครื่องใช้ไม้สอยอย่างหลากหลาย การใช้ส่วนต่าง ๆ ของต้นเป็นยาสมุนไพร เป็นต้น หากจะกล่าวถึงต้นตะนาคาเป็นต้นไม้แห่งชีวิตของชาวพม่าก็คงจะไม่ผิดความจริงนัก

บรรณานุกรม

ThaHla. (1974). ตะนาคาของชาวพม่า. โรงพิมพ์กษยาง. ย่างกุ้ง. ประเทศพม่า.